

॥ अष्टमः प्रश्नः ॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां प्रथमकाण्डे अष्टमः प्रश्नः ॥

अनुमत्यै पुरोडाशमष्टाकपालं निर्वपति धेनुर्दक्षिणा ये प्रत्यञ्चः शम्याया अवशीयन्ते तत्त्वेरकृतमेककपालं कृष्णं वासः कृष्णतूषं दर्दक्षिणा वीहि स्वाहाऽऽहुतिं जुषाणं पुष तै निरकृते भागो भूते हुविष्मत्यसि मुश्चेममऽहसुः स्वाहा नमो य इदं चुकाराऽऽदित्यं चुरु निर्वपति वरो दक्षिणाऽग्नावैष्णवमेकादशकपालं वामुनो वृही दक्षिणाऽग्नीषोमीय- (१)

मेकादशकपालऽु हिरण्यं दक्षिणैन्द्रमेकादशकपालमृषभो वृही दक्षिणाऽग्नेर्यमष्टाकपालमैन्द्रं दध्यृषभो वृही दक्षिणैन्द्राग्नं द्वादशकपालं वैश्वदेवं चरुं प्रथमजो वथ्यो दक्षिणा सौम्यं श्यामाकं चरुं वासो दक्षिणा सरस्वत्यै चरुः सरस्वते चरुं मिथ्यौ गावौ दक्षिणा ॥ (२)

अग्नीषोमीयं चरुं श्यामीयं ॥ [१]

आग्नेयमष्टाकपालं निर्वपति सौम्यं चरुः सावित्रिं द्वादशकपालः सारस्वतं चरुं पौर्णं चरुं मारुतः सुसकपालं वैश्वदेवीमामिक्षां द्यावापृथिव्यमेककपालम् ॥ (३)

आग्नेयमष्टादशः ॥ [२]

ऐद्राग्नमेकादशकपालं मारुतीमामिक्षां वारुणीमामिक्षां कायमेककपालं प्रघास्यान् हवामहे मुरुतो यज्ञवाहसः करम्भेण सुजोषंसः ॥ मो षु ण इन्द्रं पृथमु देवास्तु स्म ते शुष्मित्रवृया। मुही ह्यस्य मीढुषो यव्या। हुविष्मतो मुरुतो वन्दते गीः ॥ यद् ग्रामे यदरण्ये यथस्मायां यदिन्द्रिये। यच्छुद्रे यदर्थं एनश्वकुमा वृयम्। यदेकस्याधि धर्मणि तस्यावृयजनमसि स्वाहा ॥। अक्रन्कर्म कर्मकृतः सुह वाचा मयोभुवा ॥ देवेभ्यः कर्म कृत्वा ऽस्तु प्रेतं सुदानवः ॥ (४)

वृयं यद् विश्वतिश्च ॥ [३]

अग्नेयेऽनीकवते पुरोडाशमष्टाकपालं निर्वपति साकः सूर्योद्युता मुरुद्यः सान्तपनेभ्यो मध्यन्दिने चरुं मुरुद्यो गृहमेधिभ्यः सर्वासां दुर्घे सायं चरुं पूर्णा दर्विं परा पत सुपूर्णा पुनरापत्ता। वृस्त्रेव वि क्रीणावहा इष्मूर्जः शतक्रतो ॥ देहि मे ददामि ते नि मे धेहि नि ते दधे। निहारमित्रि मैं हरा निहार् (५)

नि हरामि ते॥ मुरुज्यः क्रीडिभ्यः पुरोडाशः सुसंकपालं निर्वपति साकः सूर्येणोद्यताग्रेयमष्टाकंपालं निर्वपति सौम्यं चरुः सांवित्रं द्वादशकपालः सारस्वतं चरुं पौष्णं चरुमैन्द्राग्रमेकादशकपालमैन्द्रं चरुं वैश्वकर्मणमेककपालम्॥ (६)

हुगु निहारु विश्वाशच्च॥२॥

[४]

सोमाय पितृमते पुरोडाशः षट्कपालं निर्वपति पितृभ्यौ ब्रह्मिष्यौ धानाः पितृभ्यौ-इग्निष्वात्तेभ्यौऽभिवाच्यायै दुर्घे मृथमुत्त ते तत् ये च त्वामन्वेतत् ते पितामह प्रपितामह ये च त्वामन्वत्रं पितरो यथाभागं मन्दध्वः सुसन्वशं त्वा वयं मध्यवन् मन्दिषीमहिं॥ प्रनूनं पूर्णवन्ध्युरः स्तुतो यांसि वशाः अनुं॥ योजा न्विन्द्र ते हर्षी॥ (७)

अक्षन्नर्मीमदन्त ह्यवं प्रिया अंधूषत॥ अस्तोषत स्वभानवो विप्रा नविष्टया मती॥ योजा न्विन्द्र ते हर्षी॥ अक्षेन पितरोऽर्मीमदन्त पितरोऽर्तोत्पन्त पितरोऽर्मीमूजन्त पितरः॥ परेत पितरः सोम्या गम्भीरैः पृथिभिः पूर्व्यैः॥ अथां पितृन्ध्मुविदत्राः अर्पीत युमेन् ये संधमादं मदन्ति॥ मनो न्वा हुवामहे नाराशः सेन स्तोमैन पितृणां च मन्मभिः॥ आ (८)

न एतु मनः पुनः क्रत्वे दक्षाय जीवसे॥ ज्योक् च सूर्य दृशे॥ पुनर्नः पितरो मनो ददातु दैव्यो जनः॥ जीवं ब्रातः सचेमहि॥ यदन्तरिक्षं पृथिवीमुत द्यां यन्मातरं पितरं वा जिहिःसिम॥ अग्निर्मा तस्मादेनंसो गारहंपत्यः प्र मुञ्चतु दुरिता यानि चक्रम करोतु मामनेनसम्॥ (९)

हर्षी मन्मभिरा चतुर्थत्वारिःशच्च॥३॥

[५]

प्रतिपूरुषमेककपालान्निर्वपत्येकमतिरिक्तं यावन्तो गृह्याः स्मस्तेभ्यः कमकरं पशूनाः शर्मासि शर्म यजमानस्य शर्म मे यच्छैकं एव रुद्रो न द्वितीयाय तस्थ आखुस्ते रुद्र पशुस्तं जुषस्वैष ते रुद्र भागः सुह स्वस्माऽम्बिकया तं जुषस्व भेषुजं गवेऽश्वाय पुरुषाय भेषुजमथो अस्मर्य भेषुजः सुभेषजं (१०)

यथाऽसति॥ सुगं मेषाय मेष्यां अवांम्ब रुद्रमदिमहवं देवं त्र्यम्बकम्॥ यथां न श्रेयसः करुद्यथा नो वस्यसः करुद्यथा नः पशुमतः करुद्यथा नो व्यवसाययात्॥ त्र्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनम्॥ उर्वारुकमिव बन्धनामृत्योर्मुक्षीय माऽमृतात्॥ एष ते रुद्र भागस्तं जुषस्व तेनावसेन परो मूर्जवतोऽतीह्यवंततधन्वा पिनांकहस्तः कृतिंवासाः॥ (११)

सुभेषजमिहि त्रीणि च॥२॥

[६]

ऐन्द्राग्नं द्वादशकपालं वैश्वदेवं चरुमिन्द्राय शुनासीराय पुरोडाशं द्वादशकपालं वायव्यं पयः सौर्यमेककपालं द्वादशग्रवं सीरं दक्षिणाऽग्नेयमृष्टाकपालं निर्वपति रौद्रं गांवीधुकं चरुमेन्द्रं दधि वारुणं यवमयं चरु वहिनीं धेनुर्दक्षिणा ये देवाः पुरःसदोऽग्निनेत्रा दक्षिणसदो यमनैत्राः पश्चाथ्सदः सवितृनेत्रा उत्तरसदो वरुणनेत्रा उपरिषदो बृहस्पतिनेत्रा रक्षोहृणस्तेनः पान्तु ते नौञ्जवन्तु तेभ्यो (१२)

नमस्तेभ्यः स्वाहा समूढः रक्षः सन्दग्धः रक्षोऽभि सं दहाम्यग्रये रक्षोऽग्ने स्वाहा यमाय सवित्रे वरुणाय बृहस्पतये दुवस्वते रक्षोऽग्ने स्वाहा प्रष्टिवाही रथो दक्षिणा देवस्य त्वा सवितुः प्रसुवैऽश्विनौ बृहम्यां पूष्णो हस्ताभ्याः रक्षसो वृं जुहोमि हृतः रक्षोऽवधिष्म रक्षो यद्वस्ते तदक्षिणा॥ (१३)

तेभ्यः पञ्चतत्वारिः शब्दः॥२॥

[७]

धात्रे पुरोडाशं द्वादशकपालं निर्वपत्यनुमत्यै चरुः राकायै चरुः सिनीवाल्यै चरुं कुहै चरुं मिथुनौ गावौ दक्षिणाऽग्नावैष्णवमेकादशकपालं निर्वपत्येन्द्रावैष्णवमेकादशकपालं वैष्णवं त्रिकपालं वामुनो वृही दक्षिणाऽग्नीषोमीयमेकादशकपालं निर्वपतीन्द्रासोमीयमेकादशकपालः सौम्यं चरुं बृहुर्दक्षिणा सोमापौष्णं चरुं निर्वपत्येन्द्रापौष्णं चरुं पौष्णं चरुः श्यामो दक्षिणा वैश्वानरं द्वादशकपालं निर्वपति हिरण्यं दक्षिणा वारुणं यवमयं चरुमश्वो दक्षिणा॥ (१४)

निरष्टौ च॥१॥

[८]

बाहुरस्पत्यं चरुं निर्वपति ब्रह्मणो गृहे शिंतिपृष्ठो दक्षिणैन्द्रमेकादशकपालः राजन्यस्य गृहे क्रैषभो दक्षिणाऽदित्यं चरुं महिष्यै गृहे धेनुर्दक्षिणा नैरकृतं चरुं परिवृत्त्यै गृहे कृष्णानां त्रीहीणां नुखनिर्भिन्नं कृष्णा कूटा दक्षिणाऽग्नेयमृष्टाकपालः सेनान्यो गृहे हिरण्यं दक्षिणा वारुणं दशकपालः सूतस्य गृहे मुहानिरष्टो दक्षिणा मारुतः सुसकपालं ग्रामण्यो गृहे पृश्चिर्दक्षिणा सावित्रं द्वादशकपालं (१५)

क्षतुर्गृह उपध्वस्तो दक्षिणाऽश्विनं द्विकपालः सङ्ग्रहीतुर्गृहे संवात्यै दक्षिणा पौष्णं

चुरुं भांगदुघस्यं गृहे श्यामो दक्षिणा रौद्रं गावीधुकं चुरुमंक्षावापस्यं गृहे शबलु उद्वारे दक्षिणेन्द्राय सुत्राम्णे पुरोडाशमेकादशकपालं प्रति निर्वपतीन्द्रायाऽहोमुचेऽयं नो राजा वृत्रहा राजा भूत्वा वृत्रं वंध्यामैत्राबारहस्पत्यं भवति श्वेतायै श्वेतवंथ्सायै दुग्धे स्वयं मूर्ते स्वयं मधित आज्यु आश्वेत्ये (१६)

पात्रे चतुःस्त्रौ स्वयमवपन्नायै शाखायै कुर्णाङ्गश्चाकर्णाङ्गश्च तण्डुलान् वि चिनुयादे कर्णाः स पर्यसि बारहस्पत्यो येऽकर्णाः स आज्यै मैत्रः स्वयं कृता वेदिर्भवति स्वयं दिनं बरुहिः स्वयं कृत इध्मः सैव श्वेता श्वेतवंथ्सा दक्षिणा॥ (१७)

सावित्रं द्वादशकपालमाश्वेत्ये त्रयीस्त्रिःशत्त्रै॥ ३॥ [१]

अग्रये गृहपतये पुरोडाशमंष्टाकंपालं निर्वपति कृष्णानां ब्रीहीणाऽ सोमाय वनस्पतये श्यामाकं चुरुः संवित्रे सुत्यप्रसवाय पुरोडाशं द्वादशकपालमाशूनां ब्रीहीणाऽ रुद्राय पशुपतये गावीधुकं चुरुं बृहस्पतये वाचस्पतये नैवारं चुरुमिन्द्राय ज्येष्ठायै पुरोडाशमेकादशकपालं महाब्रीहीणां मित्राय सुत्यायाऽम्बानां चुरुं वरुणाय धर्मपतये यवमयै चुरुः संविता त्वा प्रसवानाऽ सुवतामुग्निर्गृहपतीनाऽ सोमो वनस्पतीनाऽ रुद्रः पंशुनां (१८)

बृहस्पतिर्वाचामिन्द्रो ज्येष्ठानां मित्रः सुत्यानां वरुणो धर्मपतीनां ये देवा देवसुवः स्थ त इमामुष्यायुणमनमित्राय सुवधं महुते क्षत्राय महुत आधिपत्याय महुते जानराज्यायैष वो भरता राजा सोमोऽस्माकं ब्राह्मणानाऽ राजा प्रति त्यन्नाम राज्यमधायि स्वां तनुवं वरुणो अशीश्वेष्वच्छुर्चैर्मित्रस्य व्रत्यां अभूमामन्महि महुत क्रृतस्य नाम सर्वे ब्राता वरुणस्याभूवन्वि मित्र एवैराग्यतिमतारीदसूषुदन्त यज्ञियो क्रृतेन व्यु त्रितो जरिमाणं न आनुइ विष्णोः क्रमोऽसि विष्णोः क्रान्तमासि विष्णोर्विक्रान्तमासि॥ (१९)

पृश्नानं ब्राताः पञ्चविशतिश्च॥ २॥ [१०]

अर्थेतः स्थाऽपां पतिरसि वृषांस्यूर्मिर्वृषसेनोऽसि व्रजक्षितः स्थ मुरुतामोजः स्थ सूर्यवर्चसः स्थ सूर्यत्वचसः स्थ मान्दाः स्थ वाशाः स्थ शक्रीरीः स्थ विश्वभृतः स्थ जनभृतः स्थाऽग्नेस्तेजस्याः स्थाऽपामोषधीनाऽ रसः स्थाऽपो देवीर्मधुमतीरगृह्णन्नूर्जस्वती राजसूयाय चितानाः। याभिर्मित्रावरुणावभ्यषिंश्चन् याभिरिन्द्रमनयन्नत्वरातीः॥ राष्ट्रदाः स्थ राष्ट्रं दत्तं स्वाहा राष्ट्रदाः स्थ राष्ट्रमुमुष्मै दत्त॥ (२०)

देवौरापुः सं मधुमतीमधुमतीभिः सृज्यध्वं महि वर्चः क्षुत्रियांय वन्वाना अनाधृष्टाः सीदुतोर्जस्वतीर्महि वर्चः क्षुत्रियांय दधंतीरनिभृष्टमसि वाचो बन्धुस्तपोजाः सोमस्य दात्रमसि शुक्रा वं शुक्रेणोत्पुनामि चन्द्राश्वन्द्रेणामृतां अमृतेन स्वाहां राजसूयांय चितानाः॥ सधमादौ द्युमिनीरुर्ज एता अनिभृष्टा अपस्युवो वसानः। पुस्त्यांसु चक्रे वरुणः सधस्थमूपाऽशिशुर् (२१)

मातृतमास्वन्तः॥ क्षुत्रस्योल्बमसि क्षुत्रस्य योनिरस्याविन्नो अग्निर्गृहपतिराविन्न इन्द्रौ वृद्धश्रवा आविन्नः पूषा विश्ववेदा आविन्नौ मित्रावरुणवृतावृथावाविन्न द्यावापृथिवी धृतव्रते आविन्ना देव्यदितिर्विश्वरूप्याविन्नोऽयमसावामुष्यायुणौऽस्यां विश्यस्मिन् राष्ट्रे महते क्षुत्राय महत आधिपत्याय महते जानराज्यायैष वौ भरता राजा सोमोऽस्माकं ब्राह्मणानाऽराजेन्द्रस्य (२२)

वज्रोऽसि वार्तप्लस्त्वयाऽयं वृत्रं वंद्याच्छत्रबाधनाः स्थ पात मा प्रत्यश्च पात मा तिर्यश्चमन्वश्च मा पात दिग्भ्यो मा पात विश्वाभ्यो मा नाश्राभ्यः पात हिरण्यवर्णवृषसा विरोकेऽयः स्थूणावुदितौ सूर्यस्याऽरोहतं वरुण मित्र गर्तु ततश्क्षाथामदितिं दितिं च॥ (२३)

सुमिधुमा तिष्ठ गायत्री त्वा छन्दसामवतु त्रिवृथ्स्तोमो रथन्तरऽ सामाग्निर्देवता ब्रह्म द्रविणमुग्रामा तिष्ठ त्रिष्टुप् त्वा छन्दसामवतु पश्चदशः स्तोमो बृहस्पामेन्द्रौ देवतां क्षुत्र द्रविणं विराजमा तिष्ठ जगती त्वा छन्दसामवतु सप्तदशः स्तोमो वैरूपः सामं मरुतो देवता विङ्गविणमुदीचीमा तिष्ठानुष्टुप् त्वा (२४)

छन्दसामवत्वेकविंशः स्तोमो वैराजः सामं मित्रावरुणौ देवता बलं द्रविणमूर्ध्वमा तिष्ठ पङ्किस्त्वा छन्दसामवतु त्रिणवत्रयस्त्रिंशौ स्तोमौ शाकररैवते सामनी बृहस्पतिर्देवता वर्चो द्रविणमीदृढः चौन्यादृढः चैतादृढः च प्रतिदृढः च मितश्च सम्मितश्च सभंगाः। शुक्रज्योतिश्च चित्रज्योतिश्च सूत्यज्योतिश्च ज्योतिष्माऽश्र सूत्यश्चर्तुपाश्चा- (२५)

त्यःहाः। अग्नये स्वाहा सोमाय स्वाहा सवित्रे स्वाहा सरस्वत्ये स्वाहा पूष्णे स्वाहा-

बृहस्पतये स्वाहेन्द्रायु स्वाहा॑ घोषायु स्वाहा॑ क्षोकायु स्वाहा॒ऽशायु स्वाहा॑ भगायु स्वाहा॑ क्षेत्रस्य पतये स्वाहा॑ पृथिव्ये स्वाहा॒ऽन्तरिक्षायु स्वाहा॑ दिवे स्वाहा॑ सूर्यायु स्वाहा॑ चन्द्रमसे स्वाहा॑ नक्षत्रेभ्यः स्वाहा॒ऽज्ञः स्वाहौषधीभ्यः स्वाहा॑ वनस्पतिभ्यः स्वाहा॑ चराचुरेभ्यः स्वाहा॑ परिपूर्वेभ्यः स्वाहा॑ सरीसुपेभ्यः स्वाहा॑॥ (२६)

अनुश्वर्तुपाशं सरीसुपेभ्यः स्वाहा॑॥ ३॥

[१३]

सोमस्य त्विषिरसि तवेव मे त्विषिर्भूयाद्मृतमसि मृत्योर्मा॑ पाहि दिव्योन्मा॑ पाह्यवैष्टा॑ दन्दशूका॑ निरस्तु नमुचेः शिरः॥ सोमो राजा॑ वरुणो देवा॑ धर्मसुवंश्च॑ ये। ते ते वाच॑ सुवन्तां॑ ते ते प्राण॑ सुवन्तां॑ ते ते चक्षुः॑ सुवन्तां॑ ते ते श्रोत्र॑ सुवन्ता॑ सोमस्य त्वा॑ द्युम्नेनाभिषिञ्चाम्युग्मे- (२७)

स्तेजसा॑ सूर्यस्य वर्चसेन्द्रस्येन्द्रियेण॑ मित्रावरुणयोर्वीर्येण॑ मरुतामोजसा॑ क्षत्राणा॑ क्षत्रपतिरस्यति॑ दिवस्याहि॑ समाव॑वृत्रन्त्रधरागुदौचीरहि॑ बुधियुमनु॑ सञ्चरन्तीस्ताः॑ पर्वतस्य वृषभस्य॑ पृष्ठे॑ नावंश्चरन्ति॑ स्वसिचं॑ इयानाः॥ रुद्र॑ यत्ते॑ क्रयी॑ परं नाम॑ तस्मै॑ हुतमसि॑ यमेष्टमसि॑। प्रजापते॑ न त्वदेतान्यन्यो॑ विश्वा॑ जातानि॑ परि॑ ता॑ बंभूवा॑। यत्कोमास्ते॑ जुहुमस्तन्नो॑ अस्तु॑ वयङ्ग॑ स्याम्॑ पतयो॑ रथीणाम्॥ (२८)

अनुश्वेतकांदश च॥ २॥

[१४]

इन्द्रस्य॑ वज्रोऽसि॑ वार्त्रभृस्त्वयाऽयं॑ वृत्रं॑ वंध्यान्मित्रावरुणयोस्त्वा॑ प्रशास्नोः॑ प्रशिष्ठा॑ युनज्ज्मि॑ यज्ञस्य॑ योगेन॑ विष्णोः॑ क्रमोऽसि॑ विष्णोः॑ क्रान्तमसि॑ विष्णोर्विक्रान्तमसि॑ मरुता॑ प्रसुवे॑ जैषमासं॑ मनु॑ समुहर्मिन्द्रियेण॑ वीर्येण॑ पशूनां॑ मन्युरसि॑ तवेव मे॑ मन्युर्भूयान्नमो॑ मात्रे॑ पृथिव्य॑ माऽहं॑ मातरं॑ पृथिवी॑ हिंसिषु॑ मा॑ (२९)

मां॑ माता॑ पृथिवी॑ हि॑ सीदियंदस्यायुरस्यायुर्मे॑ धेह्यूर्गस्यूर्ज॑ मे॑ धेहि॑ युहुऽसि॑ वर्चोऽसि॑ वर्चो॑ मयि॑ धेह्यूर्गये॑ गृहपतये॑ स्वाहा॑ सोमायु॑ वनस्पतये॑ स्वाहेन्द्रस्य॑ बलायु॑ स्वाहा॑ मरुतामोजसे॑ स्वाहा॑ हु॑सः॑ शुचिषद्वसुरन्तरिक्षसङ्घोता॑ वेदिषदतिर्थिरुगोणसता॑ नृषद्वरसद्वत्सद्व्योमसदुजा॑ गोजा॑ क्रतुजा॑ औद्रिजा॑ क्रृतं॑ बृहत्॥ (३०)

हि॑सिषु॑ मरुजालीणि॑ च॥ २॥

[१५]

मित्रोऽसि वरुणोऽसि समहं विश्वेदैवैः क्षत्रस्य नाभिरसि क्षत्रस्य योनिरसि स्योनामा
सीद सुषदामा सीद मा त्वा हि॒सीन्मा मा॒ हि॒सीन्निषसाद धृतव्रतो वरुणः पुस्त्यास्वा
साम्राज्याय सुक्रतुर्ब्रह्मा(३)न् त्वं राजन् ब्रह्माऽसि सविताऽसि सृत्यसंवो ब्रह्मा(३)न्
त्वं राजन् ब्रह्माऽसीन्द्रोऽसि सृत्यौजा (३१)

ब्रह्मा(३)न् त्वं राजन् ब्रह्माऽसि मित्रोऽसि सुशेवो ब्रह्मा(३)न् त्वं राजन् ब्रह्मा-
ऽसि वरुणोऽसि सृत्यधुर्मेन्द्रस्य वज्रोऽसि वार्त्रप्रस्तेन मे रथ्य दिशोऽभ्ययं राजा-
भूम्भुक्लोकाँ(४) सुमंज्ञलाँ(४) सत्यराजा(३)न् अपां नत्रे स्वाहोर्जो नत्रे स्वाहाऽग्रये
गृहपतये स्वाहा॥ (३२)

सृत्योजाश्वत्वारिंशतां ॥२॥

[१६]

आग्रेयमुष्टाकंपालं निर्वपति हिरण्यं दक्षिणा सारस्वतं चरुं वंशतुरी दक्षिणा सावित्रं
द्वादशकपालमुपध्वस्तो दक्षिणा पौष्णं चरुं श्यामो दक्षिणा बारहस्पत्यं चरुं शिंतिपृष्ठो
दक्षिणैन्द्रमेकादशकपालमृषभो दक्षिणा वारुणं दशकपालं महानिरष्टो दक्षिणा सौम्यं चरुं
बुम्रुदक्षिणा त्वाष्ट्रमुष्टाकंपालं शुण्ठो दक्षिणा वैष्णवं त्रिकपालं वामुनो दक्षिणा॥ (३३)

आग्रेय द्विचत्वारिंशता॥१॥

[१७]

सुद्धो र्दौक्षयन्ति सृद्धः सोमं क्रीणन्ति पुण्डरिस्त्रजां प्र यच्छति दशभिर्वस्तुरैः
सोमं क्रीणाति दशपेयो भवति शतं ब्राह्मणाः पिंबन्ति सप्तदशङ्क स्तोत्रं भवति
प्राकाशावंध्वर्यवे ददाति स्त्रजमुद्गते रुकमं होत्रेऽश्वं प्रस्तोतृप्रतिरूप्यां द्वादश
पष्ठोहीर्ब्रह्मणे वृशां मैत्रावरुणायरूपं ब्राह्मणाच्छुङ्कसिने वासंसी नेष्टापोतृभ्याङ्क स्थूरि
यवाचितमच्छावाकाकायांनुद्वाहमग्नीधे भार्गवो होतां भवति श्रायन्तीयं ब्रह्मसामं भवति
वारवन्तीयमग्निष्टोमसामं सारस्वतीरुपो गृह्णाति॥ (३४)

वारवन्तीय चत्वारिं च॥१॥

[१८]

आग्रेयमुष्टाकंपालं निर्वपति हिरण्यं दक्षिणैन्द्रमेकादशकपालमृषभो दक्षिणा वैश्वदेवं
चरुं पिशङ्कीं पष्ठोही दक्षिणा मैत्रावरुणीमामिक्षां वृशा दक्षिणा बारहस्पत्यं चरुं शिंतिपृष्ठो
दक्षिणोऽदित्यां मलुहां गर्भिणीमा लंभते मारुतीं पृश्नं पष्ठोहीमुश्मिभ्यां पृष्णे पुरुडाशं
द्वादशकपालं निर्वपति सरस्वते सत्यवाचे चरुं संवित्रे सृत्यप्रसवाय पुरोडाशं द्वादश-

कपालं तिसृथन्वं शुष्कद्विर्दक्षिणा ॥ (३५)

आग्रेयः सुमत्त्वारिःशतः ॥

[१९]

आग्रेयमुष्टाकपालं निर्वपति सौम्यं चरुः सांवित्रं द्वादशकपालं बारहस्पत्यं चरुं त्वाष्टमुष्टाकपालं वैश्वानरं द्वादशकपालं दक्षिणो रथवाहनवाहो दक्षिणा सारस्वतं चरुं निर्वपति पौष्णं चरुं मैत्रं चरुं वारुणं चरुं क्षेत्रपृत्यं चरुमादित्यं चरुमुत्तरो रथवाहनवाहो दक्षिणा ॥ (३६)

आग्रेयं चतुर्ञिःशतः ॥

[२०]

स्वाद्वां त्वा स्वादुना तीत्रां तीत्रेणामृतामृतैन सृजामि सः सोमेन् सोमौ इस्युश्चिभ्या पच्यस्व सरस्वत्ये पच्यस्वेन्द्राय सुत्राम्णे पच्यस्व पुनातुं ते परिसुतः सोमः सूर्यस्य दुहिता। वारेण शश्वता तना ॥। वायुः पूतः पवित्रेण प्रत्यडग्वसोमो अतिंद्रुतः। इन्द्रस्य युज्यः सखा ॥। कुविदङ्ग यवमन्तो यवं चिद्यथा दान्त्यनुपूर्वं वियूयं। इहेहैषां कृणुत भोजनानि ये बरहिषो नमोवृक्तिं न जग्मुः॥। आश्चिनं धूम्रमा लभते सारस्वतं मेषमैन्द्रमृष्टभैन्द्रमेकादशकपालं निर्वपति सावित्रं द्वादशकपालं वारुणं दशकपालः सोमप्रतीकाः पितरस्तृप्णुत वडबा दक्षिणा ॥ (३७)

भोजनानि पद्मिःशतिश्च ॥

[२१]

अग्राविष्णू महि तद्वां महित्वं वीतं घृतस्य गुह्यानि नाम। दमेदमे सप्त रक्षा दधाना प्रति वा जिह्वा घृतमा चरण्येत्॥। अग्राविष्णू महि धामं प्रियं वा वीथो घृतस्य गुह्या जुषाणा। दमेदमे सुषुतीर्वावृथाना प्रति वा जिह्वा घृतमुचरण्येत्॥। प्रणो देवी सरस्वती वाजेभिर्वाजिनीवती। धीनामविश्रयंवतु। आ नो दिवो बृहतः (३८)

पर्वतादा सरस्वती यजुता गन्तु युज्मा। हवं देवी जुञ्जुषाणा घृतार्ची शग्मां नो वाचमुशती शृणोतु॥। बृहस्पते जुषस्वं नो हृव्यानि विश्वदेव्य। रास्व रक्षानि दाशुषेः॥। पुवा पित्रे विश्वदेवाय वृष्णो यज्ञैर्विधेम नमसा हविर्भिः। बृहस्पते सुप्रजा वीरवन्तो वृयः स्याम पतयो रयीणाम्॥। बृहस्पते अति यदयो अर्हाद्युमद्विभाति क्रतुमज्जनेषु। यद्यदयुच्छवंस- (३९)

तप्रजात् तदस्मासु द्रविणं धेहि चित्रम्॥ आ नो मित्रावरुणा घृतैर्गव्यूतिमुक्षतम्।
मध्वा रजांसि सुक्रतू॥ प्र ब्रह्मां सिसृतं जीवसे न आ नो गव्यूतिमुक्षतं घृतेन। आ नो
जने श्रवयतं युवाना श्रुतं मै मित्रावरुणा हवेमा॥ अग्निं वः पूर्व्यं गिरा देवमीडे वसूनाम्।
सुपूर्यन्तः पुरुषिणं मित्रं न क्षेत्रसाधंसम्॥ मुक्ष देववंतो रथः (४०)

शूरो वा पृथ्वे कासु चित्। देवानां य इन्मनो यजमान इयंक्षत्यभीदयंज्वनो भुवत्॥
न यंजमान रिष्यसि न सुन्वान न देवयो॥ असुदत्रं सुवीर्यमुत त्यदाश्वश्वियम्॥ नक्तिष्ठ
कर्मणा नशन्न प्र योषन्न योषति॥ उपं क्षरन्ति सिन्धवो मयोभुवे ईजानं च युक्ष्यमाणं च
धेनवः। पृणतं च पपुरिं च (४१)

श्रवस्यवो घृतस्य धारा उपं यन्ति विश्वतः॥ सोमारुद्रा वि वृहतं विषूचीमर्मीवा या
नो गयंमाविवेशा। आरे बाधेथां निरक्तिं पराचैः कृतं चिदेनः प्रमुक्तमुस्मत्॥ सोमारुद्रा
युवमेतान्यस्मे विश्वा तनूषु भेषजानि धत्तम्। अवं स्यतं मुश्वतं यन्नो अस्ति तनूषु बुद्धं
कृतमेनो अस्मत्॥ सोमापूषणा जनना रयीणां जनना दिवो जनना पृथिव्याः। जातौ
विश्वस्य भुवनस्य गोपौ देवा अकृष्णवन्मृतस्य नाभिम्॥ इमौ देवौ जायमानौ जुषन्तेमौ
तमांसि गृहतामजुष्टा। आभ्यामिन्द्रः पक्षमामास्वन्तः सौमापूषभ्यां जनदुस्त्रियांसु॥ (४२)

वृहतः शब्दसा रथः पपुरिं च दिवो जनना पञ्चविंशतिश्च॥ [२२]

अनुमत्या आग्नेयमैन्द्राग्रमुग्रये सोमाय प्रति पूरुषमैन्द्रां ध्रुते वार्हस्युत्यमुग्रये गृहपतयेऽर्थेत् देवैः सुमिधुः सोमस्येन्द्रस्य मित्र आग्नेयं
सुच्च आग्नेयमैन्द्रेयः स्त्रांदी त्वाऽग्नाविष्णु द्वाविंशतिः॥ २२॥

अनुमत्ये यथासंति देवैरापां मित्रांसि शूरो वा द्वित्वाविंशत्॥ ४२॥

अनुमत्या उम्नियांसु॥

हरिः ॐ ॥

॥कृष्ण-यजुर्वेदीय-तैत्तिरीय-संहितायां प्रथमकाण्डे अष्टमः प्रश्नः समाप्तः॥ १-८॥

॥कृष्ण-यजुर्वेदीय-तैत्तिरीय-संहितायां प्रथमकाण्डः समाप्तः॥ १॥

